

درس یازدهم طراح: زهرا کریمی	به نام خدا معاونت آموزش متوسطه نظری دبیرخانه راهبری کشوری دین و زندگی تولید شده در استان اصفهان	محتوای نوشتاری کتاب دین و زندگی (1) پایه دهم (کلیه رشته ها) سال تحصیلی 1399-1400
عنوان / موضوع : فضیلت آراستگی		

اهداف یادگیری

هدف کلی: آشنایی با دو میل درونی آراستگی و مقبولیت و لزوم همراهی این دو میل با عفاف
 -تبیین معنای آراستگی و توجه به اهمیت آراستگی باطنی در کنار آراستگی ظاهری

اهداف آموزشی

- آشنایی با نظر پیشوایان دین درباره آراستگی و توصیه‌های آنان در این مورد
- آشنایی با تأثیر آراستگی و پاکیزگی بر زندگی فردی و اجتماعی
- تبیین معنای مقبولیت و چگونگی کسب آن از راه های صحیح
- شناخت رابطه آراستگی و عفاف
- شناخت رابطه مقبولیت و عفاف

اهداف رفتاری

از دانش آموزان انتظار می رود در پایان درس بتوانند:

1. نظر پیشوایان دین درباره آراستگی و توصیه‌های آنان در این مورد را بیان کند.
2. تأثیر آراستگی و پاکیزگی بر زندگی فردی و اجتماعی را توضیح دهد.
3. معنای مقبولیت و چگونگی کسب آن از راه های صحیح را بیان کند.
4. رابطه آراستگی و عفاف را توضیح دهد.
5. رابطه مقبولیت و عفاف را توضیح دهد.

*****

چکیده:

میل به آراستگی از امیال فطری انسان است و گرایش به آن نه تنها مذموم نیست بلکه به جهت پاسخ به یکی از امیال طبیعی انسان، مورد تأکید است. اسلام نیز بر آراستگی ظاهر و باطن تأکید می‌کند و پیشوایان دین، انسان‌هایی آراسته چه از لحاظ ظاهری و چه از لحاظ باطنی بوده‌اند.

اسلام علاوه بر توصیه‌های همگانی و عمومی به حفظ آراستگی در مردان و زنان، توصیه‌های اختصاصی نیز در مورد آراستگی زنان و آراستگی مردان دارد. نیاز به مقبولیت نیز از نیازهای فطری هر انسان به‌خصوص در دوره نوجوانی و جوانی است. عفاف صرفاً به حوزه پوشیدگی و حجاب بر نمی‌گردد بلکه بر طبق تعریف دقیق، عفاف حالتی درونی است که انسان را از تندروی یا کندروی در پاسخگویی به امیال طبیعی بازمی‌دارد. بنابراین تعریف عفاف، انسان باید در برآوردن امیال فطری خود همچون آراستگی و مقبولیت، از افراط و تفریط خودداری کند. از آنجا که زیبایی در زن عموماً بیشتر از مرد است، توجه به عفاف برای او ارزشمندتر و مقدس‌تر است.

*****

توضیح درس:

آراستگی شیوه‌ی پیشوایان دین

از آنجا که خداوند متعال خود سرچشمه‌ی همه‌ی زیبایی‌ها و کمالات است، دوست‌دار زیبایی‌ها نیز هست و در واقع هر چه زیبایی در خلقت خداوند است همه تجلی زیبایی بی‌نهایت خداوند است. طبیعت خداوند، تجلی زیبایی‌هاست وجود انسان از روح الهی نشأت می‌گیرد برای همین انسان هم میل به زیبایی‌ها دارد و دوست دارد در بین دیگران آراستگی داشته باشد.

معنای آراستگی: بهتر کردن وضع ظاهری و باطنی و زیبا نمودن این دو

انواع آراستگی

▪ آراستگی ظاهری: مرتب بودن ظاهر و توجه به زیبایی‌های آن

▪ آراستگی باطنی: برخوردار بودن روح و بعد درونی انسان از زیبایی اخلاق و روحيات

پیشوایان دین آراستگی ظاهر را حفظ می‌نمودند در تلاش بودند تا آراستگی باطن داشته باشند پیروان خود را نیز به

آراستگی تشویق می‌کردند.

پیامبر اکرم (صلی الله علیه و اله) فرمودند :

" خدای تعالی دوست دارد وقتی بنده اش به سوی دوستان خود می رود آماده و آراسته باشد."

پیام حدیث:

-پیشوایان ما هم به آراستگی باطنی وهم به آراستگی ظاهری توجه داشتند.

پیشوایان دینی ما مومنان را به رعایت آراستگی ظاهری دعوت می‌کردند و آراستگی را از اخلاق مومنان می دانستند.

روزی یکی از مردم مدینه به امام صادق در حالی که لباس زیبایی پوشیده بودند گفت جد شما اینگونه لباس نمی پوشیدند! امام فرمودند: "در آن زمان مردم در سختی بودند اما امروزه در شرایط بهتری هستیم و عموم مردم توانایی پوشیدن چنین لباسی را دارند"

پیام حدیث:

-نوع لباس پیشوایان ما متناسب با شرایط عمومی مردم و سطح زندگی آن ها بوده است.

همچنین فرمودند: "خداوند آراستگی را دوست دارد و از نپرداختن به خود و خود را ژولیده نشان دادن بدش می آید"

پیام حدیث: اهمیت آراستگی

و فرمود: دو رکعت نماز با بوی خوش بهتر از هفتاد رکعت نماز بدون بوی خوش است

پیام حدیث: اهمیت آراستگی

توصیه های خاص پیشوایان برای حفظ آراستگی

مسلمانان پاکیزه ترین ملت ها و الگو و سرمشق ملت‌های دیگر قرار گیرند

ایشان به مردان سفارش می کردند کوتاه کردن سیبیل و موهای بینی بر زیبایی شما می افزاید

ایشان به زنان نیز سفارش می کردند بلند گذاشتن ناخن ها برای آنان زیباتر است

آراستگی اختصاص به زمان حضور در اجتماعات ندارد بلکه شامل حضور در خانواده واز آن مهمتر زمان عبادت می باشد.

در زمان عبادت توصیه به عطر زدن، شانه زدن، مو، پوشیدن لباس روشن و تمیز و پاک شدن است.

تکرار نماز در شبانه روز باعث حفظ آراستگی دائمی و داشتن زندگی پاک و با صفا می باشد.

مقبولیت

نیاز به مقبولیت و مورد تمجید دیگران واقع شدن در دوران نوجوانی و جوانی نمود بیشتری دارد که سبب می شود نوجوان و جوان توانایی واستعداد خود را کشف و شکوفا کند و در معرض دید دیگران قرار دهد.

گاهی این نیاز در مسیر نادرست قرار می گیرد و فرد سعی دارد با انجام حرکاتی ناشایست ضعف روحی خود را جبران کند.

عفاف

حالتی در انسان است که در برابر تندروی ها و کندروی ها خود را حفظ می کند تا بتواند در مسیر اعتدال پیش رود و از آن خارج نشود یعنی در برآورده کردن نیازهای درونی به گونه ای عمل نمی کند که یا کاملاً کنار گذاشته شود یا در آن غرق شود بلکه در حد مطلوب و صحیح در برآوردن آنها توجه دارد.

ارتباط عفاف با آراستگی و مقبولیت

تندروی در آراستگی به خود نمایی می انجامد که قرآن آنرا تبرج می نامد و تبرج را کار جاهلانه می شمرد.

زیاده روی در آراستگی : 1- انسان را از یاد خدا باز می دارد 2- از هدف اصلی زندگی دور می کند

انسان عقیف

1- آراستگی خود را در حد معمول حفظ می کند

2- دچار تبرج نمی شود

3- زیبایی ظاهری اش را وسیله ی جلب توجه قرار نداده و اجازه نمی دهد توهین به شخصیت انسانی او شود

4- او از تحسین امور سطحی (مثل زیبایی های اندام) و ابزار لذت جویی حیا می کند

5- درک ارزش وجودی لایق تمجید دیگران

6- یافتن ارزشها و استعدادها و والاتر

7- او از مقبولیت گریزان نیست

به همان میزان که رشته های عفاف در روح انسان قوی و مستحکم شود نوع آراستگی او با وقارتر می شود

به همان میزان که رشته های عفاف در روح انسان ضعیف می شود آراستگی و پوشش او سبک تر و جنبه خود نمایی به خود می گیرد.

امام علی (علیه السلام): مبادا خود را برای جلب توجه به نامحرم بیارایی که ناچار می شوی با انجام گناه به جنگ با خدا

پیام حدیث: از دیدگاه امام علی (ع) خود نمایی و تبرج، با انجام گناه به جنگ با خدا رفتن است.

امام صادق (علیه السلام): لباس نازک و بدن نما نپوشید که موجب ضعف دینداری فرد است

پیام حدیث: از دیدگاه امام صادق (ع) پوشیدن لباس نازک نشانه سستی و ضعف ایمان فرد است.

زن مظهر عفاف

عفاف در وجود زن ارزشمندتر است زیرا خداوند زنان را بیش از مردان به زیبایی آراسته است

"زن مظهر جمال و زیبایی خداست و این زیبایی هم درونی است هم ظاهری"

دریافت هر نعمتی از جانب خدا مسئولیتی به همراه دارد نعمت زیبایی نیز نباید در خدمت هوسرانان قرار گیرد. عرضه ی نابجای زیبایی همان قدر خطرناک است که علم در جایگاه نامناسب عرضه شود.

*****

اندیشه و تحقیق:

1) چه تفاوتی میان آراستگی و خود نمایی ظاهری است؟

مهم ترین تفاوت آراستگی و خود نمایی کوچکی نفس در خود نمایی و سلامت نفس در آراستگی می باشد.

2) چرا خصلت ارزشمند عفاف در وجود زنان از ارزش بیشتری برخوردار است؟

زیرا خداوند زنان را بیش از مردان به نعمت زیبایی آراسته است عفاف باعث می شود تا خود را کنترل کنند و آراستگی خود را در حد متعادل نگه دارند و به تبرج دچار نشوند.

*****

سوالات درس:

1- جاهای خالی را با کلمات مناسب پر کنید

الف) از نظر پیشوایان دین ..... از اخلاق مومنان است.

ب) یکی از جلوه های عفاف، مربوط به ..... و ..... است.

ج) خداوند در قرآن تبرج را عملی.....می شمرد.

د) مظهر عفاف، جمال و زیبایی .....است.

ه) آراستگی به معنای بهتر کردن وضع.....و.....و زیبانمودن این دو است.

و) قرآن کریم زیاده روی در آراستگی را.....می داند که شیوه ای .....است.

2-واژه های زیر را تعریف کنید:

الف) عفاف

ب) تبرج

ج) آراستگی

3- صحیح یا غلط بودن عبارات زیر را مشخص کنید:

الف) انسان به طور طبیعی به آراستگی (هم ظاهری هم باطنی) علاقه دارد.

ب) پیشوایان دینی ما (پیامبر و اهل بیت) فقط به آراستگی باطنی توجه داشتند.

ج) دین اسلام با خودنمایی و افراط در آراستگی موافق است.

د) عفاف، خصلت هر انسان با فضیلتی اعم از مرد و زن می باشد.

ه) آراستگی مختص زمانهای معاشرت و حضور در اجتماع می باشد.

و) انسان عقیف از مقبولیت نزد همسالان و جامعه گریزان نیست.

4- گزینه ی صحیح را علامت بزنید.

1- تکرار نماز در شبانه روز چه پیامدی را برای آراستگی مسلمانان دارد؟

الف) حفظ آراستگی در شبانه روز

پ) مورد الف و ب

د) به آراستگی مسلمانان ارتباطی ندارد

ب) با صفا بودن زندگی

2- تمام کوشش های انسان در کشف استعدادهای خویش و شکوفا کردن آن استعداد ها و به منصفه ی ظهور نشانیدن آن

که به تثبیت جایگاه مناسب وی بینجامد پاسخی است بر نیاز.... که این نیاز در دور ی .....نمود بیشتری دارد.

الف) مقبولیت - جوانی و نوجوانی

ج) عزت - میانسانی و کهن سالی

ج) مقبولیت - میانسانی و کهن سالی

د) عزت - جوانی و نوجوانی

3-ضعیف شدن رشته های عفاف در روح انسان چه نتیجه ای دارد؟ و پوشیدن لباس نازک و بدن نما نشانه ی چیست؟

الف) آراستگی او سبک تر و حرکت به سوی خودنمایی - سستی و ضعف دینداری

ب) آراستگی او سبک تر و حرکت به سوی خودنمایی - انجام گناه و جنگ با خدا

ج) جلوه گر شدن روح و حرکت به سوی شخصیت متفاوت - سستی و ضعف دینداری

د) جلوه گر شدن روح و حرکت به سوی شخصیت متفاوت - انجام گناه و جنگ با خدا

4-عفاف یک.....است و حضرت علی (علیه السلام) فرمودند:.....

الف) حالتی در انسان است که در برابر تندروی ها و کندروی ها خود را حفظ می کند- مبدا خود را برای جلب توجه به

نامحرم بیارایی که ناچار می شوی با انجام گناه به جنگ با خدا بروی

ب) بهتر کردن وضع ظاهری و باطنی - مبدا خود را برای جلب توجه به نامحرم بیارایی که ناچار می شوی با انجام گناه به

جنگ با خدا بروی

ج) حالتی در انسان است که در برابر تندروی ها و کندروی ها خود را حفظ می کند- لباس نازک و بدن نما نپوشید که

موجب ضعف دینداری فرد است

د) بهتر کردن وضع ظاهری و باطنی- لباس نازک و بدن نما نپوشید که موجب ضعف دینداری فرد است

5-عبارات ستون (الف) را با واژه های ستون (ب) مطابقت دهید.

الف

ب)

1.حالتی در انسان است که در برابر تندروی ها و کندروی ها خود را حفظ می کند. الف: تبرج

2.مورد تمجید دیگران واقع شدن ب: مقبولیت

3.بهتر کردن وضع ظاهری و باطنی ج: عفاف

4.تندروی در آراستگی د: آراستگی

6- به سوالات زیر پاسخ کامل دهید.

الف- آراستگی به معنای چیست و چند نوع آراستگی داریم؟

ب- آراستگی در سیره پیشوایان ما چگونه بوده است؟

ج- پاسخ به نیاز مقبولیت از راه های ناپسند نشانه چیست؟

د- چرا اسلام ما را از خودنمایی و افراط در آراستگی پرهیز می دهد؟

ن- رابطه عفت و آراستگی را بیان کنید.

و- چرا وجود عفاف در زنان و دختران ارزش بیشتری دارد؟

*****

پاسخنامه

1- جاهای خالی را با کلمات مناسب پر کنید.

الف) آراستگی

ب) آراستگی - مقبولیت

ج) جاهلانه

د) زن

ه) باطنی - ظاهری

و) تبرج_ جاهلانه

2- تعریف واژه ها :

الف) حالت درونی در انسان است که به وسیله آن خود را در برابر تندروری ها و کندروی ها کنترل میکند تا بتواند در مسیر اعتدال و میانه روی پیش رود و از آن خارج نشود

ب) زیاده روی کردن در آراستگی و مقبولیت به گونه ای که به خودنمایی بیانجامد

ج) به معنای بهتر کردن وضع ظاهری و باطنی و زیبا نمودن این دو است

3- صحیح/غلط :

الف) صحیح

ب) غلط

ج) غلط

د) صحیح

ه) غلط

و) صحیح

4- گزینه ی صحیح را علامت بزنید.

1) ج

2) الف

3) الف

4) الف

5- کشف ارتباط

1- ج

2- ب

3- د

4- الف

6- پاسخ کامل

الف- آراستگی به معنای بهتر کردن وضع ظاهری و باطنی و زیبا نمودن این دو است. آراستگی باطنی که نتیجه برخورداری روح از صفات زیبا است و آراستگی ظاهری که نتیجه ی مرتب بودن وضع ظاهر و توجه به نظافت و زیبایی آن

است.

ب- پیشوایان ما هم در آراستگی باطنی خود تلاش می کردند و هم به آراستگی ظاهری خود توجه داشتند و مومنان را نیز به رعایت آن دعوت میکردند و آراستگی را از اخلاق مومنان می دانستند.

ج- نشانه ضعف روحی و ناتوانی در اثبات خود از راه درست و سازنده است.

د- زیرا زیاده روی در آراستگی و توجه بیش از حد به آن باعث غفلت انسان از هدف اصلی زندگی و مشغول شدن به کارهایی می شود که عاقبتی جز دور شدن از خدا ندارد.

ن- به همان میزان که رشته های عفاف در روح انسان قوی و مستحکم می شود نوع آراستگی و پوشش او باوقارتر می شود و به همان میزان نیز که رشته های عفاف انسان ضعیف و گسسته می شود آراستگی و پوشش او سبک تر و جنبه خودنمایی به خود می گیرد.

و- زیرا خداوند زنان را بیش از مردان به نعمت زیبایی آراسته است. زن مظهر جمال و زیبایی است و این زیبایی هم درونی و هم ظاهری است.

منابع

قرآن کریم

کتاب دین و زندگی 1 - پایه ی دهم متوسطه -110204- دفتر تالیف کتب درسی

کتاب راهنمای معلم دین و زندگی دهم

تست های کنکور سراسری و تالیفی از همکاران منطقه